Rimaszombat, 1882. május 21. 21. szám. Harmadik évfolyam.

Szerkesztőségi iroda: Rimaszombat, Losonczi-utcza 24 sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal: R.-szombat, Losonczi-utcza 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj: Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér: Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonczi-utcza 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. — Az előfizetesek legczélszerübben postautalvány utján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Rimaszombat, május 15.

Nincs szándékom véleményt mondani a felett, hogy a mi megtörtént helyesen történt-e vagy nem? Értem azon hatást, melyet „ezen esemény“ a megye egy tekintélyes részének okozott, tudom mily sérelmesen esett sokaknak, de tudom azt is, hogy ha az érdekein csorbát szenvedett rész, ki keseredve harczot provokál, ha a megye jó egyetértését megzavarja, ugy magára, mint az összes megyére csakis károsan hathat.

A márcziusi gyülés többsége, a miniszterium egyenes felhivására, megadta a feleletet: „hogy Gömörmegye székhelye Rimaszombat s gyüléseit ott akarja tartani.“ Ez oly megtörtént tény, melyen hatalomszóval, önkényileg lehet változtatni, de máskép csakugyan nem.

Azért, tetszik vagy nem egynémelyikünknek, ezt mint bevégzett tényt kell tekintenünk, ki kell vonni belőle a consequentiákat s ezek szerint cselekednünk.

Nem szólok arról, miként rendezze be magát Gömörmegye Rimaszombatban, hogy a közigazgatás igényeinek teljesen megfeleljen. Ez a megye és város dolga s reméllem, meg fogják találni az igazi utat, mely ezen kérdés helyes megoldásához vezet; hanem első sorban arra kivánom az érdekeltek, tehát az összes közönség figyelmét felhivni: mi történjék a pelsüczi megyeházával?

Sok, egymással teljesen ellentétes nézeteket hallottam itt-ott erről, mindegyik a körül forgott azonban csak: „hogy ha már igy van, összeomolni engedni nem lehet, valahogy ugy értékesiteni kell.“ Hiszen ez mind igaz, és ha nem lehetne másképp s nem volna a megye összes közönségének más nagyobb czélja, mint azt egypár ezer forinttal jobban értékesithetni, akkor ezen módok közül kellene csupán a legtöbbet érőt kiválasztani.

Hanem nézetem szerint az igen-igen kis dolog, hogy a pelsüczi megyeház hány forintért fog értékesittetni; ez által Gömörmegye se szegényebb se gazdagabb nem lesz. A megye közönségének, midőn érdekeiről van szó, felül kell emelkedni az ily kicsiségeken és a valódi közérdeket szem előtt tartva, ennek megvalósitására törekedni. Ugyanis:

Ha gondolkozunk, nem lehet közönyös előttünk az, hogy midőn az országos terhek, más megyékkel hason arányban vannak reánk kiróva, mindazon források el vannak tőlünk zárva, melyekből ezek fedezésére mi is merithetnénk; adóink tetemes része az állandó hadsereg fentartására forditatik s mégis mi hozzánk nem szivárog abból visszasza semmi.

Tehát nemcsak érdeke, hanem méltányos, sőt jogos követelése Gömörnek, miszerint ha az ország egy részének tekintetve, a terhekben részesül, reszesittessék egyszersmind a módokban is, hogy ezeket elviselhesse; jogos követelése az, hogy az állandó katonaság terheit viselvén, annak itt elhelyezésével vissza is térüljön valami.

Történtek lépések ezért tudtommal Rozsnyó és Rimaszombat részéről, sikertelenül; elutasittatván azon egyszerü indokolással, hogy a jelenlegi hadi szervezet nem engedi meg a katonaság széjjelszórását! Hogy mennyire alapos indokok ezek, nem tudom, de ha annak vesszük, akkor ma ezek megszüntek.

Rozsnyó, Pelsücz, Rimaszombat egy hadászati vonalon, távirda és vasut által összekötve, fekszenek. Rozsnyó készenek nyilatkozott bizonyos számu katonaság állandó elhelyezésére, Rimaszombat régen sürgeti, kaszárnyája üresen áll; ha már most a pelsüczi nagy megyeházi épületeket kaszárnyának rendezik be, talán épen oly jól, épen oly hadászatilag el lehet helyezni nagy számu katonaságot a három helyen, mint sok más helyen nem; s nem igen lehet kifogás az elszórtság ellen.

Ezt tartom a három város igazi érdekének, s olyannak, mely egyszersmind az egész megye közös érdeke, s midőn a közönség figyelmét erre felhivom, megjegyzem még, miszerint teljes hitem a teljesülés is, a mint mindnyájan igazán akarjuk; a mint a széthuzást elhagyva, — közös mindnyájunk érdekében — egyöntetüleg cselekszünk.

Gondolkozzunk egy keveset ezen dologról, bizony megérdemli.

Egy bizottmányi tag.

A nőegyleti közgyülés előtt.

Nemes lélek tulajdona, hogy kiemelkedik a mindennapiság köréből, leveti az önzés szabta korlátokat s az eszményi, a szép és jó megvalósitásán fáradozik. Saját kedves otthonjában s azon tul is mindenütt, hol megelégedéssel párosult boldogság helyett nélkülözéssel járó rut irigység, vagyont és kényelmet biztositó munkaszeretet helyett roszra vezető henyeség honol, ez képezi törekvései czélját. Mert keble elszorul mások elhagyottsága, nyomoruságának látásán. Emberszerető, résztvevő fogékony szive utat és módot keres ezek enyhitésére s mivel egymaga képtelen e nagy feladat megoldására, egyesül azokkal, kik hozzá hasonló módon éreznek s társadalmunk nyomoruságain legalább részben segiteni óhajtanak.

Ezen emberbaráti czél lebegett Rimaszombat és vidékebeli nemes gondolkozásu hölgyei előtt is, midőn ezelőtt másfél évtizeddel egyesültek, hogy a tehetetlen kereset nélküli nőket támogassák, a magukra hagyatott árvákat az elzüléstől, testi s erkölcsi elsatnyulástól megóvják s belőlük hasznavehető embereket neveljenek. Az alapitók valamint az egyletnek azok nyomán indult későbbi vezetői elismerésre méltó kitartással buzgólkodtak, fáradoztak s lelkesitettek a nemes czél érdekében, városunk és vidékünk minden müvelt hölgye sietett azon körbe lépni, mely könyüt törül, vigaszt nyujt, áldást terjeszt.

Megelégedéssel s önérzettel mutathat rá nőegyletünk eddigi müködésének sikerére. Számos árva foglalja imájába lelkes vezetőit, áldást esd rájuk a kétségbeesés szélén állott mindazon család, melyet a már elviselhetlen nyomortól s elpusztulástól megmentett, s hálás kebellel fogja unokái előtt is emlegetni azon harczos, kinek gyilkos sebére gyöngéd nők a távolból is írt és tapaszt nyujtottak.

Csendes, zaj nélküli működését figyelemmel kiséri a humanitásért lelkesülő emberbarát s törekvéseiben mindig támogatta társadalmunk számot tevő része. Ha pedig, mint azt minden alkotó s mások érdekében fáradozó emberbarát bőven tapasztalja, nőegyletünk élén álló vezetőinek is itt-ott kijutott a gyakori félreértés, az irigy kicsinylés, sőt roszakaratu kritikából, nem engedték magukat a helyesnek, biztosnak elismert utról leterelni. Az igazságtalan, mert többnyire illetéktelen megtámadások következtében munkásságuk nem csökkent, sőt emelkedett, erejük nőtt s körük terjed.

Megértvén a kor intő szavát, hogy a nő alárendelt helyzete eddigi csekély foku kiképeztetésének következménye s hogy benne rejlő képességeit önálló munkásságra szükséges fejleszteni; erejéhez képest igyekezett nőegyletünk neme emelésére hozzájárulni, midőn létesitette s éveken keresztül segitette a női munkaiskolát, nemrég pedig az ország szine által is kellően méltatott munkakiállitást rendezte. S helyesen fogta fel feladatát, mert egyedül a munka teszi a nőt erkölcsössé, vagyonossá, szabaddá. Munkája által válhatik a másképen más játéklabdájává lealacsonyuló nőből sorsát önállóan intéző, másnak szeszélyeitől független, öntudatos, értelmes nő. Csak ilyen, folytonos hasznos munkásságra szoktatott nő boldogul az élet ezernyi küzdelmei között s ha jó sorsa magával hozza, hozzátartozóit is képes lesz boldogitani.

Üdvözöljük azért a nőegyletet jótékony működésében. Üdvözöljük annak élén álló vezér- s munkás tagjait a mai közgyülés alkalmából. S midőn ezt őszinte örömmel teszszük, kérjük, ne hagyja el müködése azon terét, melyre az utóbbi években oly sikerrel lépett. Parlagon hever az, alig gondol rá valaki. Városi atyáink csak mellékesen foglalkoznak vele s talán akkor sem tulajdonitanak ezen ügynek oly fontosságot, minőt az megérdemelne. Hisz nem kevesebbről mint a város fele népességének munkaképesitése, helyes irányban levő neveléséről van szó. Kérjük s felhivjuk figyelmüket erre, mert a nőegyletnek alapszabályszerinti jótékonysági tere eddig is már szüknek bizonyult s a mily helyes volt annak czélul kitüzése a nőegylet keletkezése idejében, oly korlátoltnak tünik fel most, midőn a nőkről való fogalmak lényegesen tisztultak, müködési körük tágult s ezek következtében az irányukban emelt követelmények is tetemesen fokozódtak. Kivánatos lenne ezek alapján működési körét alapszabály szerint következő irányban kibőviteni.

1. A kisdedóvás ügye anyagilag biztositva van ugyan a város kezében, mely épen most Froebel születésének évszázados fordulójára a kisdedek számára czélszerü és diszes helyiséget emel, de a nőegylet erkölcsi támogatása népszerüsitené ezen intézményt, a szülék nagyobb mérvben vennék igénybe, hatása általánosabb lenne. Másrészt hálás és hazafias lenne, hasonló intézetet legalább a nyári idény tartamára Tamásfalán s más nagyobb községekben, hol a nőegyletnek buzgó tagjai vannak, megpenditeni, életbeléptetni s támogatni az ez ügy körül felköltött érdeklődést.

2. Női munka tanmühelyünk csak lézeng a város támogatása mellett, mert a főkép uj intézményeknek szükséges erkölcsi támogatásban nem részesült, szakértő, utbaigazitó felügyelettel nem bir s a vezető nő magára van hagyatva. A nőegylet felügyelete alatt biztos irányt nyerhetne, teljes felszerelése és állandósitása könnyebben lenne kivihető s megfelelne azon várakozásnak, melyet alapitásakor hozzá kötöttünk, mert száz meg száz nő juthatna általa biztos tisztességes existentiához.

3. A nőnevelésnek csak azon elemi foka van városunkban biztositva, melyet bármely faluban is feltalálhatni. A tanfolyam tartama, tanrend, tantermek és azok felszerelésére nézve alig van különbség s csakis a tanerők válnak ki. Van ugyan egy polgári leányiskolánk s evvel kapcsolatban tanitónőképezdénk is. Ezen kettős magasabb foku leánynevelő intézetünk kitünő felszereléssel bir, szakértő vezetés alatt áll, tanitási sikerével e hazában s a külföldön is ismételve kivált a hasonfoku intézetek közül s emelte városunk jó hirnevét. Mégis mit látunk? Növendékeinek csak csekély harmadrésze városunkbeli, azok is ritkán fejezik be a teljes egészet képező 4 évi tanfolyamot, olyan pedig, ki habár nem életczélból hanem magasabb mivelődés tekintetéből végezné a képezdei tanfolyamot is, a legritkább esetek közé tartozik. S ezen a megyében is ez időszerint egyedül álló magasabb foku intézeteink egyetlenegy ember esélyeitől függnek. Fennállásuk máról holnapra van biztositva. Magasabb, befejezett körü értelmi müveltség nélkül pedig mit ér a nő? Legnagyobb szerencsétlenség a társadalomra a sok tudatlan nő egy csomóban.

Háladatos tere lenne itt is a nőegyletnek. Nemének s a városnak nagy szolgálatot tenne, ha a szepes-iglói, losonczi, beregszászi stb. nőegyletek példájára müködését a kisdedóvás, nőnevelés, munkatanitás s esetleg, a mi már szintén égető szükség, a sok panaszra okot szolgaltató cselédek képzésére is kiterjesztené. Nem kiván ez anyagi áldozatot, mert azt nem fogja sem a város, sem az állam, sem a nagy közönség megtagadni, ha a nőegylet neme érdekében hathatós szavát felemeli, tekintélye sulyával rámutat azon százados mulasztásokra, melyek miatt a nőnem nem fejleszthette ki természetadta képességeit, szóval ha érdeklődik mindezek iránt, a kivánt siker nem maradhat el. Tengődő intézeteink felvirulnak s ennek következtében a nőegylet iránti érdeklődés, annak támogatása is fokozódni, terjedni fog.

—ó —s.

A gömörmegyei gazdasági egylet

igazgató választmánya folyó évi május hó 14-én Rimaszombatban megtartott gyülésében jelenvoltak: Farkas Ábrahám egyleti elnök, Bornemisza István alelnök, Szontagh Bertalan, Valovics Ferencz, Dávid Nándor, Máriássy Géza, Hevessy József, Mórász Ágoston választmányi tagok, Vajda Gyula titkár s több résztvevő egyleti tag.

Intézkedések: 1. Elnök bemutatja a nmélt. földmivelési miniszteriumhoz márczius hóban tett felterjesztését „egy Rimaszombatban felállitandó földmüves iskola tárgyában“ és az erre érkezett az intézet felállitását elvben elfogadó kedvező miniszteri leiratot, mely felolvastatván, örvendetes tudomásul vétetett s egyleti titkár utasittatott az egylet nevében egy köszönő felirat szerkesztésére, melyben egyszersmind a nm. miniszterium felkérendő, a földmives iskola felállitása végett a tárgyalások mielőbbi megkezdésére, mely tárgyalásoknál ugy, mint későbbre is, az egylet teljes készséggel ajánlja fel minden irányban segédkezését.

2. Az állattenyésztésnek megyénkben nagyobb lendületet adandó, határoztatott: miszerint

a) a juhászati szakosztály, elnöke által, mielőbb összehivandó s utasittatik, hogy a legközelebbi nagygyülésre véleményes jelentést adjon arról, mily irányban kell juhászatunkat javitani, s e czélra minő kosok, honnan és mily módon szereztessenek be?

b) A szarvasmarha tenyésztési szakosztály szintén véleményes jelentéstételre hivatik fel, különös tekintettel arra, hogy mely vidéken mily faj bikák, mily mennyiségben s mily feltételek mellett kivántatnak s szerezhetők be?

3. Elnök bemutatja az első magyar általános biztositó társaság átiratát, melyben egy gömörmegyei illetőségü ifjunak, ki magát a magasabb gazdászati tanfolyamon (akadémián) kiképezni óhajtja, tanulmánya tartamára 400 frt évi ösztöndij ajánltatik fel.

A pályázat a helybeli lap utján (f. évi május 15-éig bezárólag) közöltetvén, ezen tárgy a nagygyülés határozata, illetőleg választása elé terjesztendő.

4. Szükségesnek mondatott ki egy kisebb gazdasági eszközök (u. m. ekék, boronák, hengerek stb.) próba versenye, ezért a választmány elhatározta, miszerint f. év

szeptember havában összeköti a régészeti kiállitással, s egyszersmint ugyanakkor terménykiállitást rendez: még pedig a régészeti kiállitási bizottsággal ezt közölve, jelenleg ugy vélekedik, hogy f. évi szeptember hó 3-án és 4-én a régészeti kiállitással egyidejüleg a terménykiállitás, 5-én pedig a gépverseny rendeztessék Rimaszombatban.

5. A gazdasági egylet nagy gyülésének ideje folyó évi junius hó 18-ik napja Tornallyára tüzetett ki.

Üdvözöljük ujra a gömörmegyei gazdasági egyesületet, midőn a fennebbi határozatok által oly eclatans tanubizonyságát adja a megindult tevékenységnek, mely gazdasági ügyünk előbbre vitelét czélozza. Lelkes elnökének s választmányának ernyedetlen buzgalma teljes garantiát nyujt a sikerre nézve. Hisszük, hogy Rimaszombat városának ismert áldozatkészsége mellett létrejő a földmives iskola, állattenyésztésünk az előzmények után nagyobb lendületet nyer, s az őszi terménykiállitás, melynek megnyitása — igen bölcsen — a megyei művészeti és régészeti kiállitással egyidőre terveztetik, fényes sikert igér. Előre urak, helyes utra tértünk! Nem az a föladatunk, hogy meddő viták emésszék erőnket s ezekre vesztegessük a drága időt, hogy egy silány kanapépör visszavonást idézzen elő közöttünk, hanem hogy tömörüljünk közös érdekeink emelésében, egyesüljünk, ha közügyeink munkásságunkat igénybe veszik, bárhol adassék ki a jelszó. Igy ismét magasra emelve a zászlót, Gömörmegyére tisztelettel fog tekinteni a nemzet s elismeréssel adózik minden fia a hazának, melynek jólétét, üdvét, jövőjét tettek által kell biztositanunk.

Vidéki levelezés.

Tiszolcz, 1882. május 18.

A tiszolczi ev. egyház és felügyelője Daxner István között az utolsó időben keletkezett viszálkodás békésen véget ért. Daxner ur ugyanis midőn abbeli akaratát, hogy az egyház egy alfelügyelőt válaszszon, ki az egyházi látogatást végzendő suparintendenst fogadná (mert D. ur a főpásztorral még hivatalos érintkezésbe sem kivánt lépni), sem a presbyteriumban sem az egyházi közgyülésben érvényesiteni nem birta, felügyelői állásáról és a Tiszolczon ezzel együttjáró iskolaszéki elnökségről leköszönt.

A presbyterium mult vasárnapi gyülésében a lemondást elfogadva, ideiglenes egyházi felügyelőnek Ambrózy József ügyvédet egyhangulag megválasztotta, s ugyancsak őt ezen tisztségre, candidálás mellőzésével az egyházi gyülésnek ajánlani egyhangulag határozta. Ambrózy József az utolsó időben elegendő tanujelét adta annak, hogy ha akar: tud is állást foglalni azon tulkapásokkal szemben, melyek a tiszolczi ev. egyház kebelében bizonyos privilegiált személyek által évek óta elkövettettek s melyek, midőn folytonos surlódásokat provokáltak, mindig az ügy és a békés fejlődés rovására szolgáltak. Hisszük, hogy a tiszolczi nemes ev. egyház e választásában csalatkozni nem fog s Ambrózy József megválasztatása esetére a benne helyezett bizalmat igazolni fogja, és azon várakozásnak, mely benne ugy saját egyháza, mint mások által is helyeztetik, meg is fog felelni.

r. l.

Putnok, május 17.

T. szerkesztő ur! A putnoki zsidó tanitó ügye végre eldölt az által, hogy Pfeiffer Ignácz ur megelégelvén azon üldözéseket, melyeknek azon időtől fogva, mióta terveit és szilárd elveit a hires zsidó hitközségnek tudomására hozta, a tudós rabbi részéről kitéve volt: önkényt lemondott állomásáról és olyanokhoz fordul, kik a tanügy érdekében kifejtett törekvéseit inkább tudják méltányolni mint a zsidó gyermekek nemzeti szellemben való neveltetésének határozott ellenséges elvü rabbi és az ő aspirátióiért rajongó hivei. Őszintén sajnáljuk e törekvő fiatal embernek távozását, ki ittléte alatt iskolánkat a korszellemnek megfelelő elemi iskolák szinvonalára emelte, annak ifjusági könyvtárt, szép ásványgyüjteményt, jó hirnevet és magyar tanulókat szerzett; csak azzal vigasztalhatjuk magunkat, hogy lesz megint egy jól organisált „chederünk", hol gyermekeink sokat fognak a talmudból tanulni, magyar anyanyelvüket pedig elfelejtetik velök és képeznek belőlük a putnoki rabbihoz hasonló derék és lelkes tanférfiakat, avagy kapunk majd egy elcsapásra kijelölt tizenkettedik tanitót.

Orthodox.

Rimabrézó. 1882. május hó 15.

T. Szerkesztőség! Idején valónak tartom jelezni, hogy a hazaszeretet szent tüze minálunk maradandó tettek által óhajtva fényre deriteni az imádott haza szebb s jobb jövendőjét. — Szóljanak a tények.

Jochmann Gábor acsai tisztviselő s Knöpfler Julia urnő rimabrézói lakos „Jármy Emlékezete" czimen mult évben 50 frtos alapitványt tettek le kezeimbe oly czélból, hogy az összeget mig e helyütt hivataloskodom, kezelve, annak 5%-jét minden éven az iskolai zárvizsga alkalmával a magyar nyelv elsajátitásában magát legjobban kitüntetett egy rimabrézói ev. iskolás fiu s leány gyermek között osszam ki nyilvánosan a vizsgán megjelent gyülekezet jelenlétében. — Ezen alapitvány Jármy Endre helyben elhalt ügyvédnek „aere perennius" — emlékszobra! E nemes példa találjon számos követőkre széles e hazában!

Ruthényi Béláné született Vad Amália urnő folyó évi április havában 100 (egyszáz) forintnyi alapitványt tőn a rimabrézói ev. egyház történelmi nevezetességü ódon temploma jobb karba helyezésére. — Ajkam gyöngének bizonyul ezen protestans buzgó áldozatkészség emlitésénél, melynek mását a helybeli egyház jegyzőkönyvei csupán a mohlepte multban — 535 évvel ez előtt — emlegetik, midőn Kónya Tamás erdélyi vajda s „Szinyeczi" várurnak fia János (Thuróczi történész által „Rhodius" melléknévvel jeleztetve) 1347-ben nagy királyunk Lajossal a nápolyi hadjáratba távozván, elmenetelének emlékeül a helybeli harangok megvételére 100 frtot adományozott. — Sem az előtt, sem azóta nem tudunk Rimabrézón hasonló nagyságu pénzbeli áldozat és alapitvány felől!

Az emlékezetes nemes tettet — meggyőződésem szerint — legillendőbb leend tehetségeinkhez mért, hasonló czélzatu tettel megköszönni, — mit hogy eszközölhessünk, a legközelebb megtartandó egyházi közgyülésünkön (kérem a hivatottak jelenjenek meg!) inditványom következő leend:

„Miután a rimabrézói ev egyház, mint a magyar haza protestans egyházainak egyik legrégebbike, hivatást kell hogy érezzen, s tettel is tanusitson az édes magyar haza iránti hü odaadásának s lángoló szeretetének tanusitására, annyival is inkább, mivel multja épen az itt lakozott illetve birtokos magyar nemes családok a Kónyák, Palócziak, Duzsárdyak, Lorántfyak, Vécseyek, Törökök, Simonyiak neveivel van szoros összefüggésben, s jelenben is a multiakhoz méltó nemes gyámolitója akadt: mondja ki a közgyülés, miszerint helyben „Magyar egyházi ének-egylet" alakul, az annak vezetésére bizonynyal szivesen vállalkozó müértő tanitó vezérsége mellett — s egyszersmind határozza meg a közgyülés azon vasár- s ünnepnapokat, melyeken a szláv mellett magyar istenitisztelet is végeztessék, a magyar hitszónoklatok tartására alólirott minden különös dij kivánása nélkül, szivem szerint örömest vállalkozván.

Liszkay János, ág. ev. lelkész.

Szinház.

Szombaton (máj. 13.) Csepreghy Ferencz „Perózes" czimű énekes bohózata itt először kerülvén szinre, nem lesz felesleges a budapesti népszinház eme reportoir darabjáról bővebben megemlékeznünk. — A geniális szerző keleten talált szinhelyet tárgyának, melyben Offenbach, Lecocq modorában parodizálja a modern kor udvari idétlenségeit. Báhrám, a gyáva és tehetetlen perzsa király egyetlen fiát, Perózest, léha, bornirt mágusok nevelik. Az ifju herczegnek különben esze, szive helyén van; de hogy mind a kettőt követhesse s igy a reá erőszakolt örmény herczegnővel a házasságot kikerülje, eszelősnek tetteti magát. Még Epiphanes, a görög bölcs sem képes Perózest észre tériteni, pedig a király határtalan bizalmát birja. A kegyencz cselt sző, hogy Artemist az öreg szénégető leányát, ki az ifju herczegnek kedvese, Tiridat örmény herczeg által elraboltassa, Perózes pedig Piruszét az örmény herczegnőt, kit bátyja a perzsa udvarba hozott, önkényt feleségül vegye. Történt pedig, hogy Artemis helyett Piruszé lőn elrabolva s midőn a tévedés kisült, Perózes megviv a henczegő Tiridattal s biztositja magának Artemist. A darab kötött nyelvezete a bohózat értékét magasabb szinvonalra emeli. — Szinészeink jól megfeleltek feladatuknak. Perózes (Bácskay J.) szokott praecisióval játszott s megérdemelte a tapsot, Epiphanes (Völgyi Gyula) igazi görög sophista, ki ha a házasság definitióját nem oly falusi rigmus szerint mondja, nagy hatást idéz elő. Báhrám (E. Szabó Gy.) tud perzsa király lenni s nagyokat ásitani. Piruszé (Rózsáné) és bátyja Tiridat (Hegedüs Zs.) ijesztő Priapusok, ugy Morfon (Pálfi) az adlatus, kinek véletlen vagy szándékos elesése falrengető kaczajt idézett elő. A dalok egykét kivétellel nagyon jól sikerültek, különösen Perózes és Artemis kettőse teljes szabatossággal. Egyébként a darab zenéje nagyon egyszerü, egyes naiv részeken kivül nem bir különös értékkel, olyan, mint a legtöbb operetté. Az öltözetek nagyon csinosak. Közönség nagy számmal jelent meg s jól mulatott.

Vasárnap (máj. 14.) ugyancsak Csepreghy F. ismert jeles „Piros bugyelláris"-a adatott elő. Helyesen cselekszik a társulat, ha ily magvas népszinmüveket ád minél gyakrabban. Van hozzá ereje, a közönség is szivesen veszi. A szereplők egybevágó játéka elismerést érdemel. Különösen Bácskay Julcsát (Zsófi) szebben alig hallottuk még énekelni. Érzelemteljes dalaival, játékával valóságos kis Blaháné volt. Hálás szerepében sikerült kifejtenie tehetséget. E. Szabó Gy. (Török Mihály) helyt állt, de ugy látszik, nem volt egészen elemében. Völgyi Gyula (Peták) hü accentusával helyre huszárkáplár, miként Völgyi György (Huszárkapitány) is tapsot aratott. Kövi (Csillag P.) kissé feszes volt, az éjjeli látogatás jelenete azonban igen sikerült, bár a zsákba kötött „kisértetek", melyek nagy élénkséget idéztek elő, nem oda valók. Hegedüs Zs. (Kósza Gyurka) óbégatasai tulhajtottak, hangja olykor kizakkant épen a legnyomatékosabb mondatokban, különben jól adta. Pálfi (Pennás) és Rózsa (Hájas) szerepei nem oly sikerültek, mint akár a Levelesé (Raisz), akár a Suták Katáé (Rózsáné) egészen nekik való szerepek. Közönség szép számmal, bár több is elférت volna; mi feltünő épen vásár előtt.

Hétfőn (máj. 15.) bérlet szünetben előadatott Rosen Gyula kitünő vigjátéka „Felebarátod feleségét meg ne kivánd" s Gumbert J. „Szerelmi varázs-ital" czimü operettéje. Mindkét darab ugy szerkezet, mint előadás tekintetében egyiránt megnyerte a diszes és nagy közönség osztatlan tetszését, mert mind a két darabban levő egyes szerepek a legkiválóbb erők kezébe volt letéve. Ugy a fő, mint mellékszsreplők kifogástalanul müködtek. Az előadást egy néma képlet „Krisztus Pilátus előtt" zárta be élőalakokkal Munkácsy világhirü festménye után, mely osztatlan tetszésben részesült s megérdemelné, hogy mindazok, kik az eredeti képet nem láthatták, megszemlélhessék

Kedden, (máj. 16) szinre került Suppé F. „Boccacio"-ja Bácskay Julcsával a czimszerepben. Ez operett duettjei és septettjei kitünően sikerültek, Bácskay J., Pálfi, Hegedüs Pálfiné nemcsak ügyes énekléseik, de a plasticai alakitások által is kitüntek. Különösen kiemelendő Bácskay J. és Pálfiné, kik a magas althangot hibátlan énekelték s e közben a megkivántató actiot sem mellőzték. Közönség szép számmal.

Csütörtökön (máj. 18.) Sardou Viktor „Odette" 4 felv. szellemes szinmüvével lepte meg közönségünket az előzékeny szinigazgató. Vidéki deszkákon még csakugyan ujdonság. Sardou azon kezdi a min mások végzik. De lássuk a müvet. Ime egy nő, ki hütlen lesz és elbukik, egy anya, ki magát gyermekeért föláldozza! Classicus diulagjai mindvégig lekötik a figyelmet, s a körül forog a gondolat: elitéljük-e a nőt vagy szánakozzunk az anyán? E mellett részvéttel kisérjük a férj küzdelmeit s a rajongó gyermeki szeretet mintaképében gyönyörködünk. Innen van, hogy az idegeket folytonos rezgésben tartja eme sokféle érzelem hullámzása, melyből végre az anya magaslik ki a nő romjain. Meséje röviden im ez: Clermont Latour gróf forrón szereti nejét Odettet; de ez, bár a bölcsőben szendergő Berangere méltó záloga férje iránti szerelmének, csábitójának áldozatává lesz. A férj elüzi nejét, ki a lételért való küzdelmében oly körbe sülyed, mely rangjának czégül fölhasználása által tőkét csinál. Berangere gyönyörü, okos, sőt szellemes hölgygyé nevekedik, kit De Meryan imád; de szülői a bukott nő gyermekével való házasságba nem adják beleegyezésöket. Az apa megkisérli lemondásra birni eltaszitott nejét rangjáról, ki ez áron láthatta csak meg leányát, kiért rajong. A leány nem sejti — mert az ő anyja meghalt — kivel beszél. Odette látván, hogy leánya boldogságának akadályul szolgál, a hullámokba temetkezik. A czimszerepben Völgyi Györgyné volt az est hőse, kinek elragadó játéka sokáig emlékezetes marad. A sikerben osztozott vele Dombay (Clermont Latour gróf), Dombayné Berangere) és Pálfi (De Meryan). Föladatukat helyesen megoldották: Hegedüs Zs. (Behamel), Pálfiné (Narcissa) és E. Szabó Gy. (Philippe). A fölemelt helyárak mellett is telt ház.

Főtisztelendő Czékus István tiszai egyházkerületi ág. hitv. ev. superintendens ur által 1882-ik év junius 1—18 a kishonti esperesség nyolcz egyházában megtartandó canonica vizitátióinak

sorrendje:

Május 31-én d. u. 3 órakor főpásztor megérkezése a rimabányai állomásnál, hol az esperességi elnökség egy tisztelgő küldöttség élén üdvözlendi, s elkisérendi a Rimabányai egyházba.

Jun. 1-én visitatió a rimabányai egyházban, — az nap délután vizsga Rimazsaluzsányban.

Jun. 2-án délig vizitatió folytatása az anyaegyházban, délután vizsga.

Jun. 3-án délig Rimóczán visitátio s vizsgálat, délután Rima-Lehotán vizsgálat, végeztével indulás Kokovára.

Jun. 4-én délig visitátió a kokovai egyházban.

Jun. 5-én délelőtt vizsgálat az egyik iskolában, délután a másik iskolában.

Jun. 6-án délután elutazás Klenóczra.

Jun. 7-én a klenóczi egyház visitátiója.

Jun. 8-án délig vizsgálatok, délután elutazás Nyústyára.

Jun. 9-én délig visitátió Nyústyán, délután vizsgálatok s elutazás Fürészre.

Jun. 10-én délig Fürészen vizsgálat, délután vizsgálat Hacsaván.

Jun. 11-én visitátió Fűrészen s délután távozás Tiszolczra.

Jun. 12-én visitátió Tiszólczon.

Jun. 13-án Tiszólczon vizsgálatok.

Jun. 14-én reggeli vonattal indulás Rima-Brézóra, ugyanaznap délelőttjén visitátió a rimabrézói egyházban, délután vizsgálat Likéren.

Jun. 15-én délig a brézói visitátió folytatása, délután a brézói iskola vizsgálata, a vizsgálat végeztével elutazás Kraszkóra.

Jun. 16-án délig Kraszkón visitátió, délután vizsgálat.

Jun. 17-én reggel elutazás Lukovistyére s ugyanott délelőtt vizsgálat, délután elutazás Tóth-Hegymegre s ugyanott visitátió és vizsgálat, ennek végeztével elutazás Ráhóra s megszállás az esperességi felügyelő házánál.

Jun. 18-án délután a felügyelő ur házánál az esperesség történelmének felolvasása.

Jun. 19-én reggeli 8 órakór Ráhón az e czélból kiküldött esp. tisztelgő bizottság bucsuzása az esperesség kebeléből távozó főpásztortól.

Rimabrézón, 1882. évi május hó 13-án tartott esp. értekezlet megbizásából

Liszkay János,
ez alkalomra választott jegyző.

A második majális.

Remény s aggodalom adták egymásnak a kilinceset napok óta az ifju szivekben. Egy hét óta hullatja harmatát az ég, zugatja fölöttünk a lombozat mementoját, hogy a farkas nem ette meg a telet. Tele keservvel a gazda, hátha a paszuly, a kukoricza sorsában szép ringó vetése is osztozik.

Ily auspiciumok közt teremnek a meteorologusok. Hiba, hogy az időjárás tudomány nem képez külön tantárgyat, legalább ad hoc. Barometer, manometer, thermometer, eudiometer, anemometer és sok egyéb meter jön ilyenkor divatba, hogy aztán csak egy kicsikét is meglessék, mi lesz majd szerdán? De biz' a sok — meter nem mond se jót, se roszat. Hát csak az égiekbe kellett vetnie bizalmát az ifju lelkeknek. És még a serény gazdasszonyok, a gondos háziasszonyok, meg az ideges kisasszonyok mekkora félelmes tekintetet vetnek a mozdulatlan higanyoszlopra! Igazán megesik az ember szive rajtok, hogy a garmadába rakott elemózsiának mi szörnyü sorsa lesz.

Aeolus, ő kegyelme látván az aggodó arczokat, könyörületre hajlott. Lánczra verte a tomboló Aquilót, de — mi haszna — ha azalatt a veszedelmes barlangból kiosont az Eurus. Hiába csalogatta, hiába fenyegette, csak azért sem ment vissza s nem birt vele napestig, mikor aztán már „mindenek elnyugodtanak."

Ily fuvalmak szárnyalásai közt perdült meg a recsegő dob, zajongta körül az utczákat az ifju sereg, lobogtatva erdőnyi tricolort, kicsőditve a tömeget Jano zenéjével.

— Mokány ficzkók ezek a diákok! mormogá nem egy télikabátos öreg.

A nap is fogyott, fogyott; de nem akart egészen megfogyni, nehogy a jó fiuknak kedvét szegje.

S fölharsan a „Rákóczy-induló", a kebel megdobban, végig vonul a fiatalság hosszu sora a városon keresztül.

— Ugyan, hogy lehet már ily időben majálist tartani? szól egyik, ki hátán hordja télen-nyáron a kályhát.

— Hát biz' ugy, hogy szép meleg napon nem vicz majálist tartani, lőn a felelet.

— De megadhatja ez a sok fiu az árát, — okoskodék.

— Azt hiszi tán, olyan czukorbábok ezek? Mind spártai gyerek.

Oly barátságosan integet az erdő lombja, hogy hivásának nem tud senki ellentallni. És megtelt a szabadkai liget olyanokkal is, kik a napi skepticizmus hiveinek bizonyultak. Eleintén ugyan savanyu képekkel találkoztál, de az ebéd megadta az izmoknak azt a rugalmasságot, mely az arczot mosolyra, a lábakat kecses mozgásra inditja.

Tengernyi vendég érkezik. A vizinek, a pagátnak is jut szerep ott a gyepen. A kik a tánczolókhoz nem férnek, dalos játékba fognak, majd a szellős dombról le a völgybe e szélmentes tanyára kerülnek.

— Itt lesz ám csak jó! S jó is volt, habár a természetadta gyep nem kelt versenyre a parquettel.

Lobogó tüzek körül hölgyek sürögnek, irigylendő ügyességgel lép föl köztük főkapitányunk, ki kipróbált mestere a „zsiványpecsenye" készités tudományának. Baccalaureatusra fog — mint halljuk — pályázni. Meg is adta savát-borsát

ugy, hogy Laczi bácsi ott hagyta még a hideg kappant, escalouppeot, tortát, compótot, mindent s jóizü majzolásával óriási kedvet és étvágyat gerjesztett sokunkban. Volt is évadja az evés-ivásnak; de igy is illik ám. Ne mondja senki, hogy ide botanizálni, bogarászni jöttünk.

Hej, az a poháresengés, de meg is nyitotta a sziveket és az ajkakat! Zene, táncz fent a szellős dombon, lent a csendes völgy ölén. Vig kedély ütött tanyát annyira, hogy elült a szél is. De már későn! A nap nyugovóra száll....

Mégegyszer fölviharzik a jó kedv.... mire az est fátyolt terit a földre; robogó hintók hosszu sora, vidám ifju sereg harsogó dala jelöli, hogy e nap dicsősége is véget ért. Emléke azért megmarad a fiatalság lelkében.

Major Majus.

Hírek és vegyesek.

Értesités. Van szerencsém a tanügy barátait e lapok utján is értesiteni, miszerint a balogvölgyi ev. dekanátusban a folyó évi nyári vizsgák az alábbi sorrendben és napokon fognak megtartatni: 1. Gesztesen május 22. d. e. — 2. Lipóczon május 22. d. u. — 3. Dobra-patakon máj. 23. d. e. — 4. Rónapatakon máj. 23. d. u. — Ratkó-Zdihaván május 23. d. u. — Poprócson május 24. d. e. — Polom május 24. d. e. — Baradna máj. 24. d. u. — Sztrizs máj. 25. d. e. — Meleghegy máj. 31. d. e. — Budikfala máj. 31. d. u. — Szilistye jun. 1. d. e. — Hrussó jun. 1. d. u. — Kiette jun. 2. d. e. — Babaluska jun. 2. d. e. — Esztrény junius 2. d. u. — Pápocs jun. 5. d. e. — Derencsény jun. 5. d. u. — Pádáron jun. 6. d. e. — Perjésén jun. 7. d. e. Vitéz Lajos, balogvölgyi ev. dékán.

Fejedelmi adomány. A király ő felsége Zeherje község ref. iskola épületének jobb karba helyezésére saját pénztárából 100 frtnyi kegyadományt engedélyezett.

Hymen. Ifj. Chászár György e napokban váltott jegyet Dienes Emma kisasszonynyal. Az egymást szerető ifju keblek találják föl kötendő szövetségükben azt a boldogságot, melyet megérdemelnek!

Halálozások. E hó 15-én hunyt el Kövecsesen balázsfalvi és zsérczi Lukács Lajos élete 68-ik évében. Hült tetemei ugyanott tétettek 17-én az örök nyugalomra. Egyike azon patriarchális alakoknak dült ki, melyeknek sorai nagyon, de nagyon ritkulnak. Béla, Árpád, Géza, Ilona (Dancs Gyuláné.) Ida (Mészáros Kálmánné), Irma és László méltán gyászolják boldogult atyjokat. A gyermeki szeretet emlékezete örködjék porai felett! — Egy ifju élet, alig 17 évre terjedő, vetett végső lobbot. Kubinyi Sándor és neje Okolicsányi Mária forrón szeretett leányok Malvin e hó 20-án Czövekfalán kiszenvedett. Temetése 22-én d. u. 3 órakor lesz. Viraszszon a szerető szülők és testvérek hü emlékezete sirja fölött!

Rácz János zenetársulatával tegnap Budapestre távozott, honnan — mint tudjuk — augusztus hóban Triesztbe fog menni, hogy szerződésileg az őszi hónapok alatt gyönyörködtesse játékával a triesztieket.

A gömörmegyei müvészeti és régészeti kiállitás f. évi september hó 3-án fog a gazdasági egyesület őszi termény kiállitásával egyidejüleg megnyilni. Másnap (4-én) a nagy bizottság tartja bezáró gyülését s ugyanakkor lesz régészeti előadás. 5-én lesz a gazdasági gépverseny. S ha sikerül még a „Felvidéki magyar nemzeti egyesület“ zászlaját addig kibontani, ugy annak alakuló gyülése is itt és és ugyanakkor meg fog tartatni. Nevezetes napok következnek tehát ezen országos összejövetel alkalmából Gömörvármegyére.

A perjési olvasókör gazdakörré alakult át s május 30-án pénztára javára müelőadásokkal összekötött tánczestélyt rendez.

A lövölde ünnepélyes megnyitása f. hó 18-án volt. már reggel tekintélyes számu résztvevő gyült össze az egylet helyiségében s megkezdődött az ünnepélyes verseny, mely csak este felé ért véget. Bár a rosz idő ezen mulatságot is megrontotta, mindazáltal volt elég tetszésnyilatkozat azok részéről, kik a versenyt szemlélték s nevetés a „róka fark“ láttára. Nyertek legtöbb köregységre: Pongrácz Pál, Okolicsányi Lajos, Konyha Géza, Kern Adolf, Hámos Aladár, Beliczky Viktor, Szladek Ignácz, mély lövésre: Szakall Vincze, Guba Viktor, dr Szabó Samu és Vályi Pál.

A földmives iskola életbeléptetése tárgyában. f. hó 13-ikán tartatott Rimaszombatban városi közgyülés. A földmives iskola szükségeiről a jelenvolt tagok általában meglévén győződve, annak e városban leendő felállitását kérelmezik s e czélra alkalmas földterületet s a szükséges mennyiségben az államra nézve előnyös feltételek mellett valamint a szükséges épitkezéshez való épitő anyagot felajánlani elhatározták. Különben megkerestetik a földmivelési miniszter, hogy a felajánlott birtok megvizsgálása s a részletes feltételek megállapitása czéljából meghatalmazott miniszteri biztost küldjön ki. — Csak előre minden téren! Maga s a megye érdekében tesz a város, ha egy ily intézet létesitésére segédkezet nyujt. Egy-egy földmives iskolára nem egy megyének de minden járásnak lenne égető szüksége.

Az agteleki baradla előtt máris készen áll a kényelmes szállóház, melynek belső berendezése most eszközöltetik Schlosser Albert és Baksay Dániel urak felügyelete alatt.

Munkafelosztás, rend és fegyelem uralkodik a megyei kórház épitésénél, olyan, minőhez mi szokva nem vagyunk. Mintegy 30 szilézia kőműves végzi a munkát, mindegyiknek ki van szabva a naponkint feldolgozandó kő és téglaanyag, mindegyikhez van rendelve külön napszámos, ki azt neki hordja. Lárma, kiabálás, szünetelés nélkül folyik a munka tisztán és szaporán egyetlen egy pallér felügyelete alatt, ki nem sürget, nem figyelmeztet, hanem ha kőműves, napszámos nem jól teljesiti munkáját, feltünés nélkül mondja neki, hogy tegye le a kalapácsot s félnapi bére elveszett. — Igen sokan nézik folyvást érdekkel a munka ezen menetét, s felsohajtunk: mikor lesznek nekünk ily értelmes, pontos, ügyes és olcsó munkásaink?

A kézsmárki szövőiskola ujabb tanfolyama, mint azt az „Egyetértés“-ből olvassuk, e hó 1-én nyilt meg 9 növendékkel, kik közül négy kézsmárki, négy szepesmegyei, egy erdélyi illetőségü. Igen sajnos, hogy ezen iskola müködése, a felvételi feltételek s tanfolyamai megnyitási idejéről, nekünk, mint szomszédoknak semmi sem jut értésünkre. A szövészet megyénk minden községében honos. Annak fejlesztési feltételeit többen tanulmányozzák s bizonyára akadt volna község, város, mely felhasználva az alkalmat, egy-két növendéket akár közköltségen is kiképeztetne ezen szövőiskolában, hogy ezen nálunk nagy terjedelmü, szép jövővel biró, de most elmaradt és azért nem versenyképes elmaradt iparágat megérdemlett jelentőségére emelni segitsék. Ajánljuk ezen fontos ügyet Rozsnyó. N.-Rőcze. Dobsina, Tornallya. Pelsöcz és Jólsva városainknak figyelmébe.

Mystificatió. A „Főv. Lapok“ f. év. 84. számából mi is átvettünk egy rozsnyói hymenhirt, melyről azonban később kiderült, hogy nem egyéb roszakaratu mystificationál. Emlitett lap szerkesztősége készséggel engedte át a kéziratot s az álhymen hir irója Pröckl Leo, Nehrer Mátyás kereskedésében alkalmazott gyakornokban fedeztetett fel. A nyomorult suhancz ellen, ki nem átallott egy tisztességes leányt ilyen módon megtámadni, az érdekelt család nem veszi igénybe a birói megtorlást, hanem átadja őt, mire érdemesitette magát, a közmegvetésnek.

Pánszláv tanulók büntetése. Az eperjesi collegium és pozsonyi lyceumból panszláv irányu titkos társulatban való részvét miatt kitiltott 12 tanuló büntetését a vallás és közoktatási miniszter oda módositotta, hogy ezen ifjak, kik között sajnos, három megyénkbeli is van, a hazai összes tanintézetekből kizárattak s nem hazai tanintézetekből netalán szerzendő bizonyitványaik s okleveleik is e hazában érvénytelenek lesznek. — Kétségtelenül sulyos büntetés, de végre is utját kell állani annak a hydrának, mely fejét mindjobban emelgeti. A szerencsétlen ifjak pedig azoknak tulajdonitsák e büntetést, kik őket ezen hazaellenes irányba terelték.

A Székely mivelődési és közgazdasági egylet sorsjátékügyi bizottsága megkezdte sorsjegyeinek a vidékre való szétküldését. Idézzük ez alkalommal, hogy a sorsjáték 425 nagyrészben tekintélyes arany- és ezüst nyeremény tárgyat nyujt a közönségnek és hogy a sorsjegyek mindenike minden egyes nyereményre játszik, a mennyiben a kihuzott nyerő számok ismét vissza helyeztetnek a szerencsekerékbe s ha Fortuna kedvez, több nyereményt is eredményezhetnek. A huzás folyó évi október hó 5-én fog megtartatni. Tekintetlel arra, hogy a bizottság az ország megyei és egyéb hatóságait meleg hangon irt körlevélben kérte fel az ügy előmozditására, másrészt pedig miután e sorsjáték jövedelme tisztán székely humanitárius czélokra, kiváltképen pedig a székelyek kivándorlásának — megfelelő ipari és gazdadasági források megnyitása utján való — csökkentésére van szánva: kétségtelen, hogy az ország hazafiasan érző lakossága annál szivesebben fel fogja karolni e par excellence jótékony ügyet, mivel a sorsjegyek csekély ára, darabja 50 kr. még a szegényebb anyagi viszonyok közt levőknek is megengedi a részvételt. József főherczeg, a mint haljuk ez egylet által neki a napokban felajánlott sorsjegyet tekintélyes összeggel váltotta meg. Sorsjegyek kiadóhivatalunkban kaphatók.

Első magyar papiripar részvénytársaság, mely megyénkben tért foglalt, fölhagyott azon tervével, mely szerint Nagyszlaboson teendő épitkezése által e gyár szolgáljon központul. Most e társaság 9500 frton megvevén a veczki malmot, Pelsüczön fog egy nagyszerü gyárat emelni, melynek évi papirtermelését 14000 métermázsára előirányozták. Az épületek tervei most készülnek.

Gutjahr és Müller I. Budapesti trieur és rostalemez és gazdasági gépgyára (előbb Brogle és Müller) ezután nem csak trieuröket fog gyártani, hanem mindenféle gazdasági eszközöket, őrlőmalmokat, liszthengereket, koptató gépeket stb. Gutjahr Frigyes ur, Wörner és társa czégnek ezelőtti társa, gazdag müszaki szakképességét most már teljesen az uj czég érdekében fogja értékesiteni, mi által ezen különben is jóhirü czég üzletköre remélhetőleg nagyobbodni fog.

Rövid hirek: Magyar Pantheont akarnak a magyar állam ezeréves jubileumára a Gellérthegyen emelni. — **A berlini egészségügyi** kiállitás palotája, melynek e hó 16-án kellett volna megnyittatnia, leégett. A magyar kiállitók tárgyai is nagyobb részben elégtek, a vöröskereszt-egyletéi azonban sértetlenül maradtak. Az elégett tárgyak tudományos szempontból pótolhatlan veszteség. — **Rezső trónörökösről** azt irják a lapok, hogy a jövő őszszel Budapestre teszi át — mint dandárparancsnok — állandó lakását. — **Villamos világitás** lesz a budapesti nemzeti szinházban. A próbákat közelebb megtartják.

Közgazdaság.

Pár szó a trágyázás-, trágyakezelés- és mütrágyakról.

Minden élőlénynek növekedéséhez, fejlődéséhez, tápanyagokra van szüksége, ember-, állat-, növénynek egyiránt. A növények a tápanyagokat kisebb részben a levegőből, de legnagyobb részben természetesen a talajból meritik. Ezen tápanyag felvétel által a talajt folytonosan szegényebbé teszik, s ha a talaj tápanyagkészletét nem igyekezünk visszapótolni, azt végre egészen kizsarolhatják, azaz teljesen terméketlenné tehetik. — Ez természetesen csak a mezőgazdaságra szól. A vadonnövő növények növekedésük befejezte után, a helyszinén hullatják el száraz lombjukat, itt hajtják öröknyagalomra fáradt tagjaikat s visszaadják a földnek azt, a mit tőle kölcsön vettek.

Ezen visszapótlás vagyis a növényeknek tápanyaggal való ellátása történjék a bár természetesen — mint a vadonnövő növényeknél, — avagy mesterségesen, mint a mezőgazdaságban, trágyázásnak neveztetik.

A tudomány a vegytan előrehaladásával, mint mindenben, ugy a mezőgazdaságban is uj, a régi meggyőződést ugyszólván felforgató sarkelvek keletkeztek, nem áll ma, a mit a régi gazdák hittek hogy: a „humus egymaga és közvetlenül képes a növényeket táplálni.“ Ezen sarkelv meg lett döntve, mióta a vegytan a növényekben oly anyagokat mutatott ki, melyek a humusban egyáltalán nem foglaltatnak. Továbbá azt tartották, hogy a földnek igyekezzünk minél több szerves tápanyagot tehát szénenyt és légényt visszapótolni, a szervetlen, tehát ásványi anyagokra sulyt alig fektettek.

Ma már tudjuk, hogy a szervetlen vagyis ásványi anyagok azok, melyek leginkább kivánják a visszapótlást, mert ezekben a talaj leghamarább merül ki, a szervesanyagok pedig a légkörben — ennek lényeges alkatrészét képezvén — bármikor rendelkezésére állanak a növénynek.

Szerencsénkre majdnem minden trágya tartalmaz szerves és szervetlen tápszereket, s gyakran megesik, hogy a gazda az egyik rész befolyásának tulajdonitja a jó hatást s talán épen a másik rész hatott, vagy pedig a mi még gyakoribb eset, mindkét rész együttes befolyásának tulajdonitható a jó hatás.

A trágya a talajra azonban nemcsak vegyileg, hanem physikailag is hat, s ezen physikai hatás a talajra oly jelentékeny, hogy a vegyi hatással nemcsak párhuzamba, de sok esetben elébe is teendő.

A trágyázás által nemcsak a humust szaporitjuk, — hanem teszem fel a homoktalajt összeállóbbá, a hideg szivós agyagot porhanyóbbá tehetjük. (Physikai hatás.)

A szerves trágya anyagból a korhadás folytán, a talaj hőmérsékének emelésétől eltekintve, szénsav, viz és ammonia képződik, azt pedig tudjuk, hogy a szénsav és ammonia mily nagy részben segiti elő, az ásványi anyagok mint tápanyagok a növényzet által csak oldott állapotban vehetők fel. A folytonos szerves trágyák alkalmazása által tehát a talajban levő szervetlen növényi tápanyagokat készteti feloldásra, de vajmi ritkán vagy talán soha sem gondolunk arra, hogy ezen szervetlen növényi tápanyagokat a talajból való elvonás arányában vissza is pótolnánk. Nem tagadom ugyan a szervestrágya alkalmazásának előnyét, különösen ha az légenytartalmas, de arról is meg vagyok győződve, hogy talajunk termőképességét szervetlen trágyák alkalmazása nélkül nem tarthatjuk fen örökre, s a talaj kimerülése előbb vagy utóbb, de be fog következni.

Erre azt mondhatná valaki, hogy a szervetlen vagyis ásványi anyagok mint: a vas, konyhasó, kova, mész, a talajba oly nagy mennyiségben vannak jelen, hogy majdnem kimerithetetlennek mondható e tekintetben. A fent elsoroltakra ez talán áll is, de nem a phosphorsav- és kali-ra!

E két utóbbi a talajban többnyire csekély részben foglaltatik, — de különösen a phosphorsav még oly termékeny talajoknál is igen könnyen kimerithető, különösen a tulhajtott gabnatermelés által, mert ezeknek igen lényeges alkatrészét képezi. — Ha tehát a kali és phosphorsav különleges pótlásáról nem gondoskodunk, talajunk csak folytonos szerves trágyák alkalmazása mellett — előbb-utóbb gabnaunott lesz.

A kali és phosphorsavban dus trágyák alkalmazásának nagy előnye, nagymérvü gabnatermelésünk mellett kétségtelen.

A gazda első sorban gondoskodjék arról, hogy talajában a szervetlen növényitápanyagok megfelelő mértékben jelen legyenek, ezek: a phosphorsav, kali, kovasav, kénsav, natrón, keserföld, mész, vas, konyhasó, s ha ezek jelen vannak a talaj termékenynek mondható.

A szervesanyagok: a szénsav, ammonia és viz, a terméseket csakis a szervetlen anyagok jelenléte mellett gyarapithatják.

A közönséges istálótrágya phosphorsav és kaliban igen szegény — fokozott gabnatermelés mellett ez nem lesz elegendő, s szereznünk kell oly trágyaanyagot, mely ezeket nagyobb mérvben tartalmazza, s ezt megtalálhatjuk az egyoldalu vagy mütrágyáknál. Ezekről alább bővebben.

A mezőgazdasági termelés sikeres eredményéhez azonban nem elégséges az, hogy a szervetlenanyagok csak egyike vagy másika legyen jelen a talajban, hanem szükséges, hogy mindazon szervetlenanyagok, melyek a növény fejlődéséhez szükségesek, ugyanolyan arányban legyenek meg a talajban, hogy azokat a növény felvehesse, áthasonithassa, s növekedésénél felhasználhassa.

Az okszerütlen termelés által ki nem zsarolt talajnál, az ásványi anyagok ezen helyes aránya többnyire megvan, s az ily talajt nevezzük őserővel biró, vagyis termékeny talajnak.

Hazánkban a talaj őserejét, hál' Istennek még majdnem mindenütt megtalálhatjuk, mindannak daczára, hogy a magyar gazda eddig ugyszólván az istálótrágyára van utalva. Bár ezt méltányolná eléggé!

Az istálótrágyában minden növényi tápanyag megvan csak a phosporsavat és kalit tartalmazza kis mérvben; ammonia, szénsav és viz fejlesztés által feloldja a talaj ásványi anyagait, s azokat a növényekre felvehetőkké teszi.

Hazai viszonyaink közt szerencsésnek érezheti magát azon gazda, ki elegendő mennyiségü istállótrágyával rendelkezik, habár fokozott gabnatermelés mellett nem fogja nélkülözhetni időnkint a phosphorsav és kalidus trágyát (csontliszt) sem. — Az istállótrágya alkalmazása által ugyanis a talajnak majdnem mindig csak a növény szalmás részét adják vissza, a magot, mely a phosphorsavat és kalit tartalmazza, piaczra visszük, s ezért kell egyoldalu trágyákat is alkalmaznunk.

Nagyon fontos az okszerü gazdára nézve, hogy a talaj és a termesztett növények igényeit, a talaj alkatrészeit, hiányait, folytonos és beható tárgyává tegye, hogy kipuhatolja, mily alkatrészeket szükséges a talajnak visszapótolni, szóval, hogy a talajalkatrészek helyes arányát folyton fenntartsa. (Folyt. következik.)

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény.

Az 1876. évi XVIII. t. cz. 1 §-ának rendelkezéséhez képest, az összeirási küldöttség, a választókerületek csoportjai szerint lévén szervezendő, megállapittatik, hogy a választókerületek egyenként jelenleg is két összeirási körre osztassanak, s minden körben az összeirást külön 3 tagból álló küldöttség foganatositsa.

E szerint a küldöttségek következőleg alakittatnak s az egyes bizottságok munkakőréhez a községek választó kerületenként következőleg osztatnak be:

I. A rozsnyói választókerületben:

a) a rozsnyói körben elnök: Sebők Pál, tagok Szontagh József, Kováry Ödön.

A körhöz tartoznak: Rozsnyó város, — a várallyai, berzétei, nagyveszverési körjegyzőség valamennyi és a kuntaploczai s nagyszlabosi körjegyzőségek a rozsnyói választó kerülethez tartozó községei,

b) a dobsinai körben elnök: Stymmel Samu polgármester, tagok Sárkány Miksa és Gömöry Gusztáv.

A körhöz tartoznak: Dobsina város, a felső-sajói és geczelfalvi körjegyzőségnek minden községe, továbbá Dernő, Hárskut, Kovácsvágás, Lucska, Barka, Borzova és Szilicze községek.

II. A jólsvai választókerületben:

a) a jólsvai körben elnök: Madarász József, tagok Martiny János és Matulay Bertalan.

A körhöz tartoznak: Jólsva, N.-Rőcze városok, Cset

nek, Pelsőcz nagyközségek; a nagy-szlabosi, kuntaploczai és lubenyiki körjegyzőségnek a jólsvai vál. kerülethez osztott községei.

b) a pohorellai körben elnök: Mihalik Dezső, tagok Prekopa Károly és Czibur Imre.

A körhöz tartoznak: Pohorella nagyközség, a polomkai, telgárti és murányi körjegyzőségnek minden községe.

III. A kövi választókerületben:

a) a ratkói körben elnök: Gallo János, tagok Dobozy István és Felföldi Ottmár.

A körhöz tartoznak: Ratkó nagyközség, a ploszkói, ujvásári, kövi körjegyzőség minden, a giczei és lubenyiki körjegyzőségnek a kövi választókerülethez osztott községei.

b) a vályi körben elnök: Hevessy János, tagok Soldos Árpád és Nagy Gáspár.

A körhöz tartoznak: az alsó-vályi, szkárosi körjegyzőség minden — a hrussói, balogi és oldalfalvi körjegyzőségnek a kövi vál. kerülethez osztott községei.

IV. A rimaszombati választókerületben:

a) a rimaszombati kerületben elnök: Kishonthy Gyula, tagok Pongrácz Pál és Samarjai János.

A körhöz tartoznak: Rimaszombat város, a tamásfalvi osgyáni és bakostöréki körjegyzőség minden községei.

b) a tiszolczi körben elnök: Marton Kálmán, tagok Ossko Lajos és Bazilidesz János.

A körhöz tartoznak: Tiszolcz, Klenócz nagyközségek, a kokovai, nyustyai, rimabányai körjegyzőség minden községei.

V. A rimaszécsi választókerületben:

a) a rimaszécsi körben elnök: Valovits Ferencz, tagok: Szentmiklóssy Sándor és Holló Pál.

A körhöz tartoznak: a rimaszécsi, simonyi, hangonyi, felső-bátkai körjegyzőség minden, a balogi, velkenyei, hrussói körjegyzőségnek a rimaszécsi választó kerülethez osztott községei.

b) a várgedei körben elnök: Sárközy Gyula, tagok Kubinyi Imre és Pongrácz László.

A körhöz tartoznak: az almágyi, várgedei, sőregi, jánosi körjegyzőség minden községei.

VI. A putnoki választókerületben:

a) a putnoki körben elnök: id. Hegyessy Sándor, tagok Möesz Miksa és Farkas Gyula.

A körhöz tartoznak: Putnok nagy község, a sajógömöri, abafali körjegyzőség valamenyi, az oldalfali, velkenyei körjegyzőségnek a putnoki vál. kerülethez osztott községei.

b) a tornallyai körben elnök: Tornallyai Zoltán, tagok Szeleczky Dénes és Tomcsányi László.

A körhöz tartoznak: tornaliyai, csoltói, imolai, szuhafői körjegyzőség minden és a giczei körjegyzőségnek a putnoki vál. kerülethez osztott községei.

II. Mely sorban fogják az egyes bizotságok a körjegyzőségek községeiben s mely időben a munkálatot teljesiteni, azt saját körükben a bizottságok állapitandják meg és juttatandják tudomásra a hozzájok osztott községekben.

III. A községi elöljárók kötelesek a bizottság munkájának könnyitése, alapos és igazságos voltának előmozditása czéljából a községi **B** tabellát, a tagositási föld- és katasztери adósorozati könyvek és lehető más okmányokat a bizottság használatára készen tartani, rendelkezésére adni, — és a szükséges fölvilágositásokat szóval és lelkiismeretesen készséggel szolgáltatni.

VI. Későbbi hirdetményben fog az közhirré tétetni, hogy mikor lesznek a kiigazitott névjegyzékek és hol közszemlére kitéve? meddig lesznek elfogadandók, mikor fognak tárgyaltatni a netalán beadandó felszólamlások.

V. Az állandó lajstrom névjegyzékeinek kiigazitásánál a választóknak a bizottság előtti személyes jelentkezése nem kivántatik; de ha egyes esetekben a bizottság némelyek személyes megjelenését kivánná, a megjelenés joghátrány veszélye nélkül meg nem tagadható.

Kelt a megyei központi választmánynak 1882. évi május hó 3-án Rimaszombatban tartott üléséből.

Bornemisza László, központi választmányi jegyző. — **Szontagh Bertalan** alispán, a központi választmány elnöke.

Szerkesztői üzenetek.

Egy bizotts tag. Kapóra jött. Köszönet.

R. Br—ó. Tárgyhalmaz miatt a jkönyv kiszorult. Üdvözlet.

X—y. A magyar nyelv tanitási jutalomdijakat az őszi közgyülés fogja odaitélni.

Orthodox P—k. Közremüködését a jövőre is kérjük.

Miskolcz. „Pálya kezdetén“ Nincs terünk rá, hogy stiláris gyakorlatokat felvegyünk.

D. A. Ratkó. Az ispánmezei első magyar isteni tiszteletről már előző számunkban megemlékeztünk. A sikernek örülünk.

Felelős szerkesztő s laptulajdonos: **Pető Porubszki Pál.**

Magán-hirdetések.

Vendéglőmegnyitás

Rimaszombat, Cserencsényi- és iskola-utcza sarkán

3—3 **(a kir. adóhivatallal szemben)**

Van szerencsém a t. cz. közönség tudomására hozni, hogy eddigi üzlethelyiségemet: a **Rimaparti koresmát** elhagyva, folyó május hó 1-én Rimaszombatban a cserencsényi- és iskola-utcza sarkán levő özv. Csesznok Pálné asszonyság házában egy egészen uj és diszesen berendezett

vendèglőt

nyitottam; hol izletes étkek és jó italok jutányos áron, pontos kiszolgálat mellett, mindenkor kaphátók. — Ugyanitt **havi-koszt** (abonnement) előleges megállapodás szerint — akár házhoz hordva — a legmérsékeltebb ár mellett szintén kapható.

Legfőbb törekvésem pedig mindig az lesz, hogy a vendéglőmet látogató t. cz. közönségnek elismerését és megelegedését kiérdemeljem.

Rimaszombat, 1882. május 1. Kiváló tisztelettel

Tóth Pál, vendéglős.

Vétele és eladása

mindennemü

llampapirok, sorsjegyek, értékpapirok, részvények, elsőbbségi kötvények, érczpénzek stb., vltó-kiirás külföldi piaczokra.

IGÉRVÉNYEK MINDEN HUZÁSHOZ.

Megbizások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken.

Tőkeelhelyezésre különösen ajánlja az alólirt váltó-üzlet

a pesti magy. kereskedelmi bank 5%-os zálogleveleit

melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyujtják, hogy a jelenlegi árfolyam szerint, ha ki is huzatnak, veszteseget nem eredményeznek, és **napi árfolyamon adatnak el.**

A pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzlete

9—10 Budapest, Dorottya-utcza 1. sz. (saját ház.)

1—4

Üzlethelyiség változtatás.

Mélyen tisztelt közönség!

A nagy kiárulásom tartama alatt irányomban tanusitott bizalmáért és tömeges látogatásaért hálás köszönetemet nyilvánitva, immár van szerencsém arról értesiteni, hogy üzletemet a főtéren 13-ik sz. a. lévő ujonnan épült saját házamba tettem át.

Czél- és korszerünek találván uj üzletemet korszerü árukkal öregbiteni, a leghirnevesebb gyárakban tevén tetemes bevásárlásokat, mely alkalommal a mostan uralgó divatra-, ruha- és diszkelméket illetve, kiváló figyelmet forditva, azon kelemes helyzetbe vagyok, hogy a n. é. közönség e téren nyilvánuló követelményének nagy mérvben megfelelhetek.

Főigyekezetem továbbá oda lesz irányozva, hogy a már eddigelé irányomban tanusitott bizalmát nem csak hogy továbbra is megtarthassam, hanem jó minőségü czikkek illendő árért való kiszolgálása által mindinkább fokozhassam.

Rimaszombat, 1882. május 20-án

Maradtam a n. é. közönségnek kész szolgája

Engel Adolf.

Orvosi bizonylatok

a MARGIT gyógyforrásról.

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkatrészeinek szerencsés összetétele, — kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásunak találtam a légutak és gyomornyákhártyáinak hurutos bántalmainál. A Seltersi-, Redeini-, Vichy- stb. vizektől különbözik csekélyebb szabadszénsav tartalmánál fogva s azért vérzesek lehetőségénél vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavany dúsabb vizek fölött előnnyel bir.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár. Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásunak bizonyult a légző-, emésztő- és vizelőszervek hurutos bántalmainál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványviz kórházunkban alig rendeltetik, — csekély szabad szénsav tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübli-, Gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légcső- és hörgbetegségben igen jó, kiváló hatást pedgi akkor gyakorolt, ha az emlitett szervek bántalmánál rokon természetü gyomorbaj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdők-, gyomor-, vizhól ag idült hurutját szintugy oszlatja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák s hogy sem bevéve, sem belélegezve, a fejben vagy tüdőben nem okoz semmi vértorlódást.

Dr. Kétly Károly egyetemi tanár. Légző, emésztőszervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi, Giessbühli vizek fölött kisebb szénsav tartalmánál fogva előnnyel bir.

Dr. Barbás József Rokus-kórházi főorvos. Légcső-, emésztő- s vizelőszervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyitja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giessbühli- és Vichy vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes izénél fogva ajánlo a légző- és emésztő-szervek kórállapotainál.

Hamisitások és szándékos felrevezetések elkerülése tekintetéből kérjük a tekintetes orvosi kart, ugy a t. cz. közönséget, hogy az eddig használt **„Luhi“** név mellőzésével ezentul csak a **„Margit gyógyforrás“** elnevezést használják.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

10—12 **Dr. Karlovszky utódai a „Margit gyógyforrás“ igazgatósága.**

Főraktár: Rimaszombatban Kern Adolf ur kereskedésében.

GUTJAHR és MÜLLER

(ezelőtt **BROGLE J.** és **MÜLLER.**)

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

Budapesten: a Margithid közelében.

Ajánlják szolid szerkezetü és javitott gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdaság számára: Járgány-cséplőgépek. Szelelő-rosták. Kukoricza-morzsolók. Szecskavágók és Borsajtók.

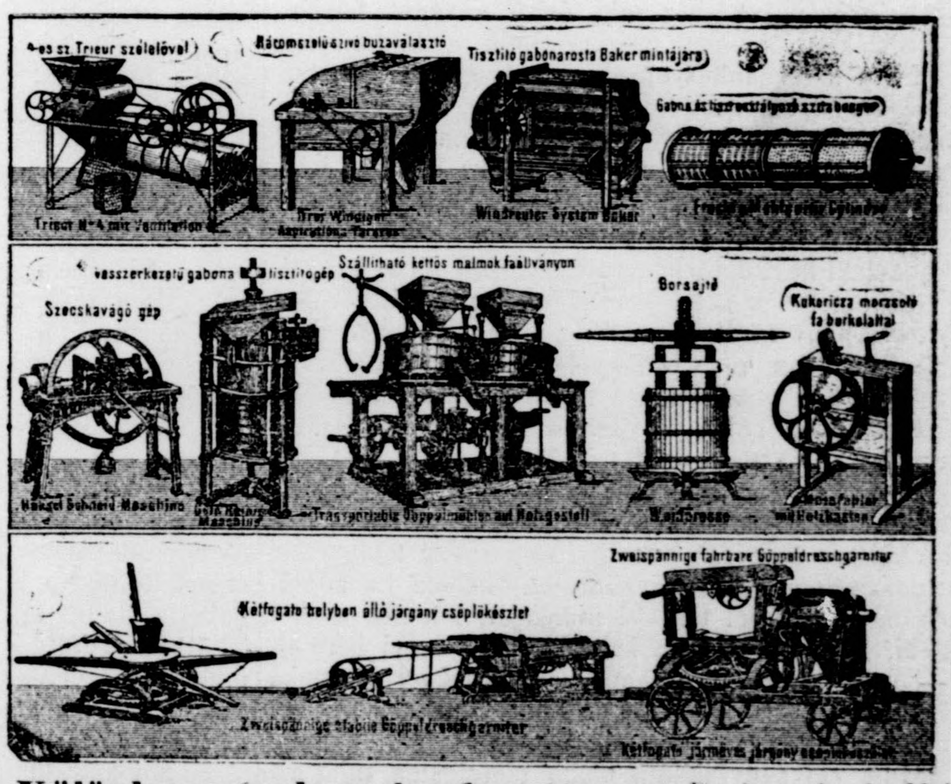

Különlegességek malmok számára: Dupla malmok. Malom trieurhengerek. Gabona-osztályozó hengerek. Koptatógépek. Daraválasztógépek. Tarárok (Detacherök.)

Malom-alkatrészek: u. m. Transmissiók. Szijkerekek.

Rostalemezek: Cséplőgéprosták. Liszthengersziták. Koptató-lemezek. Ráspoly-lemezek stb.

Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve.

Gyári raktár és képviselőség: Rimaszombatban **SZOJKA J.** urnál.

1—30

Nyomatja és kiadja **Rábely Miklós.** Rimaszombat, 1882. (Losonczi-utcza 24. szám).